

StadshavensRotterdam

1600ha

## Creating on the edge

vijf strategieën voor duurzame gebiedsontwikkeling

|                              |       |
|------------------------------|-------|
| Metamorfose                  | 2-3   |
| Urgentie                     | 4-5   |
| Strategie                    | 6-7   |
| Re-inventing deltatechnology | 8-9   |
| Volume & Value               | 10-11 |
| Crossing borders             | 12-13 |
| Floating communities         | 14-15 |
| Sustainable mobility         | 16-17 |
| Succes                       | 18-19 |
| Verder!                      | 20-21 |
| Matrix                       | 22-23 |

# Metamorfose

Rotterdam, wereldstad en wereldhaven. De stad bezielt de haven, de haven doordrenkt de stad. De tweeënheid gaat een nieuw tijdperk in. Op de manier zoals Rotterdam dat wil. Eigenzinnig, met lef, anders dan andere steden. Een vervolg op de stijl van de Erasmusbrug, de kracht van de Tweede Maasvlakte en de topkwaliteit van de Kop van Zuid.

## Verborgene schat

Waar menig grote stad naar hunkert, heeft Rotterdam. Ruimte. Maar liefst 1600 hectare, midden in de stad. Een deel van de havenactiviteiten trekt weg uit de stad, naar de Tweede Maasvlakte. Herordening schept ongekennde kansen voor vernieuwing van havenactiviteiten die blijven én voor andere gebruikers die komen. Kilometers waterfront lonken langs de levensader van de stad, op een steenworpafstand van het centrum en aangesloten op diverse internationale verbindingen.

## Twee doelen

De Gemeente Rotterdam en het Havenbedrijf Rotterdam N.V. zetten een ambitieus programma in gang om de Stadshavens van Rotterdam een nieuwe invulling te geven, met twee doelen: haven en stad krijgen een versterking van de economische structuur én aantrekkelijke en hoogwaardige woon- en werkmilieus.

## Economisch scharnierpunt

Van west naar oost ontstaat een nieuwe, logische ordening: komend vanuit de Maasvlakte gaan de logistieke activiteiten en de petrochemische industrie via kennisintensieve bedrijven, dienstverleners en opleidingen geleidelijk over in woon- en werkmilieus voor pioniers, om via luxe woonvormen uit te komen bij het centrum van Rotterdam.

Dwars daarop loopt van noord naar zuid een kennisas van de TU Delft via de EUR en de Hogeschool Rotterdam naar de Drechtsteden met de offshore- en baggerindustrie in Sliedrecht en de Greenery in Barendrecht. Stadshavens wordt het nieuwe scharnierpunt. Kennisontwikkeling en innovatieve maakindustrie komen daar samen en versterken elkaar.

## Lonkend perspectief

Stadshavens ontwikkelt zich tot een hoogwaardig vestigingsgebied voor wonen en werken. Daar komen niet alleen haven- en transportbedrijven op af, maar ook innovatieve bedrijven en kennisinstututen. Rotterdam profileert zich bovendien als waterkennisstad en als koploper op het gebied van duurzame energievoorziening en klimaatverandering. Daarmee trekt de stad hoogopgeleide kenniswerkers aan. Zij vinden in Stadshavens de geschikte ruimte en voorzieningen voor ondernemerschap, bijzondere woonmilieus aan en op het water, met aantrekkelijke culturele voorzieningen en goede opleidingsmogelijkheden. In het kielzog van de haven krijgt ook de stad Rotterdam meer internationale allure.



Stadshavens Rotterdam: op kruising van noord-zuid-zakenas en oost-west-goederenas



Stadshavens op de strategiekaart 'aantrekkelijke woonstad' uit de Stadsvisie Rotterdam 2030



Stadshavens op de strategiekaart 'sterke economie' uit de Stadsvisie Rotterdam 2030



# Urgentie

De metamorfose van Stadshavens is niet alleen een prachtige kans, maar ook een urgente noodzaak. Het behoud van de Mainport als een vitaal economisch vestigingsgebied is cruciaal voor Nederland. Zonder duurzame transitie is de haven op korte termijn onbereikbaar en is er onvoldoende ruimte voor nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid. Zonder duurzame transitie blijven verouderde bedrijventerreinen achter, stagneert de woningbouw en worden haven en stad door wateroverlast bedreigd. Kennis en innovatie zijn de spil in de internationale concurrentiestrijd tussen havens en steden.

## Vernieuwing Mainport

Logistieke vernieuwing, hoogwaardige maritieme dienstverlening en herstructurering zijn nodig om de groei van goederenstromen aan te kunnen en de vraag naar ruimte voor havengerelateerde bedrijvigheid in Zuidwest Nederland te kunnen accommoderen. Deze ontwikkelingen zijn alleen mogelijk met nieuwe investeringen, efficiënter ruimtegebruik en slimme vervoersconcepten. Daarvoor moeten innovatieve logistieke concepten worden ontwikkeld in de nabijgelegen kennisinstituten en bedrijven.

## Energietransitie

Mainport Rotterdam is dé energiehaven van Europa, de draaischijf van diverse energiestromen en met de grootste productielocaties. Maar het einde van de fossiele brandstoffen komt in zicht en de petrochemische industrie zoekt alternatieven. Rotterdam heeft de beste kaarten om de overstap naar andere energiebronnen hier te laten beginnen. De transitie is al in gang gezet met de vestiging van de LNG terminals en diverse producenten van biobrandstoffen.

## Wateropgave

Wereldwijd stijgt de zeespiegel als gevolg van klimaatverandering, maar ook andere vormen van wateroverlast door rivieren, hemelwater en grondwater bedreigen het laaggelegen deltagebied. De Mainport moet daarop inspelen en in Stadshavens heeft Rotterdam de ruimte om nieuwe deltatechnologie uit te vinden, toe te passen, te vermarkten en te etaleren.

## Werkgelegenheid

De groei van havenactiviteiten en de inzet op energietransitie en watermanagement genereren nieuwe werkgelegenheid. Dat is in het belang van de haven en de stad. De centrale ligging en de schakelfunctie tussen kennis en maakindustrie maken Stadshavens een aantrekkelijke werklocatie, voor zowel laag- als hoog opgeleiden.

## Knooppunt

Stadshavens is goed bereikbaar via de weg, het spoor, het water en de lucht. Rotterdam Airport, de HSL en de ring van snelwegen bieden goede ontsluitingen. De Betuwelijn is een unieke rechtstreekse route voor het goederenvervoer naar Duitsland. Maar verdere investeringen zijn dringend nodig, gezien de groei van de goederenstromen en het personenverkeer: ruimere aansluitingen op de ring van snelwegen en méér OV-verbindingen naar de haven, de binnenstad, Rotterdam Airport en de HSL.





## Strategie

De transitie van Stadshavens betekent een omvangrijke verandering op meerdere fronten. Gemeente en Havenbedrijf zetten in op vijf strategieën. Tientallen stakeholders van bedrijven en overheden hebben die getoetst en verrijkt met nieuwe ideeën. Het resultaat is een concreet programma voor de korte termijn, een heldere koers voor de middellange termijn en een lonkend perspectief voor de toekomst.

### Succes op korte en lange termijn

Om de metamorfose in gang te zetten moet Stadshavens al op korte termijn schitteren met baanbrekende vernieuwingen. Die trekken als een magneet investeerders en innovaties aan. Op middellange termijn ligt de kwaliteitssprong goed op koers. Het eindresultaat van iedere strategie is pas na enkele tientallen jaren in volle glorie te bewonderen. Het kost nu eenmaal tijd om bestaande activiteiten te verplaatsen en nieuwe tot ontwikkeling te brengen. Maar het nieuwe imago kan morgen al zichtbaar worden. Succes begint met succes.

De tijdshorizon voor de korte, de middellange en lange termijn sluit aan bij andere programma's die een rol spelen bij de transitie. Voor de korte termijn is 2015 als richtjaar gekozen, zodat Stadshavens gebruik kan maken van middelen die het Rijk beschikbaar heeft in het kader van Randstad Urgent. De koers voor de middellange termijn wijst naar 2025: de periode waarin de samenwerkingsovereenkomst tussen Havenbedrijf en gemeente van kracht is. Het perspectief voor 2040 omvat dezelfde termijn als de visie Randstad 2040.

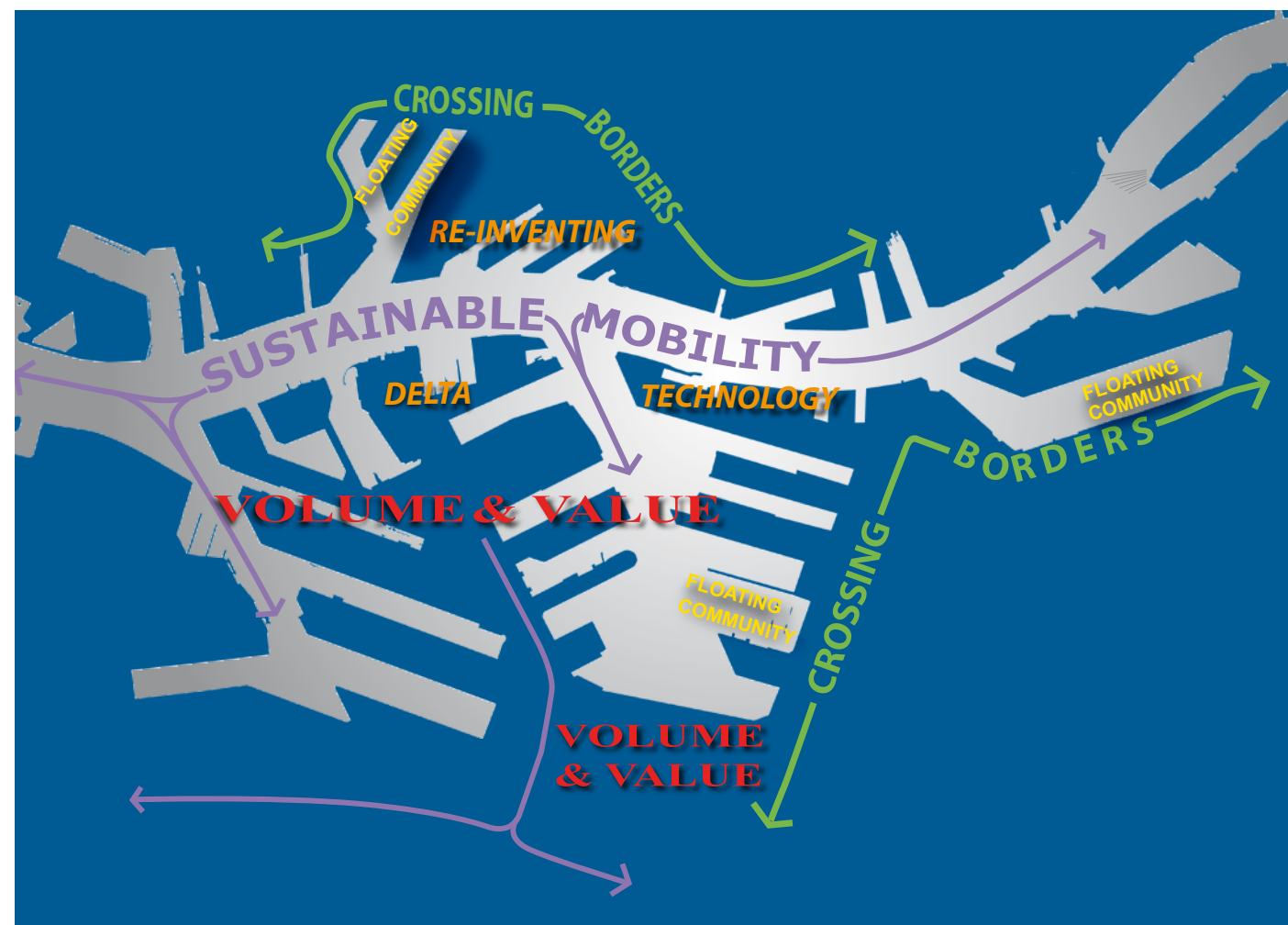
### Vijf strategieën voor een nieuwe toekomst:

- re-inventing deltatechnology
- volume & value
- crossing borders
- floating communities
- sustainable mobility

### Resultaat in cijfers

Het concrete resultaat van stadshavens op lange termijn:

- 5000 nieuwe woningen op en nabij het water, in een rustige en stedelijke omgeving in de periode tot 2025
- 60 hectare maritieme dienstverlening aan de Waalhaven oostzijde, met ca. 1,2 miljoen vierkante meter kantoren en bedrijven
- 30 hectare herontwikkeling van de voormalige RDM-terreinen
- 40 hectare delta technology en creatieve bedrijven in de Merwe- en Vierhavens
- 10 hectare met stedelijke functies in het Rijn-Maashavengebied
- Verdubbeling van de containeroverslag tot 2,4 miljoen TEU in 2025, daarna doorgroeiend naar 3,6 miljoen TEU
- Intensivering van haventerreinen voor distributie en stukgoed, waaronder fruit
- Onderwijs voor ten minste 1000 studenten
- Nieuwe stedelijke attracties als de SS Rotterdam met jaarlijks 200.000 bezoekers
- 13.000 nieuwe arbeidsplaatsen





## Strategie 1

# Re-inventing deltatechnology

Watermanagement en energietransitie staan internationaal in de schijnwerpers en Rotterdam is wereldwijd de logische koploper. Juist in de laaggelegen Rotterdamse delta is nieuwe watertechnologie onontkoombaar. Juist in de grootste energiehaven van Europa is de overstap naar andere energiebronnen een must.

## Duurzaam

De gevolgen van de klimaatverandering en de effecten van de energietransitie zijn van grote invloed op de toekomst van de Rotterdamse regio. Hiervoor worden de krachten gebundeld en wordt er serieus ingezet op kennis en innovatie. Rotterdam vestigt zijn naam als koploper in de deltatechnologie door een norm voor duurzaamheid vast te stellen. Duurzaam betekent dan fysiek (klimaatneutraal, klimaatbestendig en waterrobuust), economisch (nieuwe bedrijvigheid gericht op duurzaam ondernemen) en sociaal duurzaam (werkgelegenheid, leefbaarheid, bereikbaarheid en aantrekkelijke woonmilieus).

## Rotterdam Climate Campus

Vóór 2010 opent de Rotterdam Climate Campus de deuren. Kennisinstituten en bedrijfsleven werken samen aan het ontwikkelen en uitwisselen van kennis over klimaatverandering en energietransitie. De Rotterdam Climate Campus trekt daarmee hoogwaardige kenniswerkers aan uit binnen- en buitenland en werkt als een katalysator op de totstandkoming van een toonaangevende hightech community voor deltatechnologie.

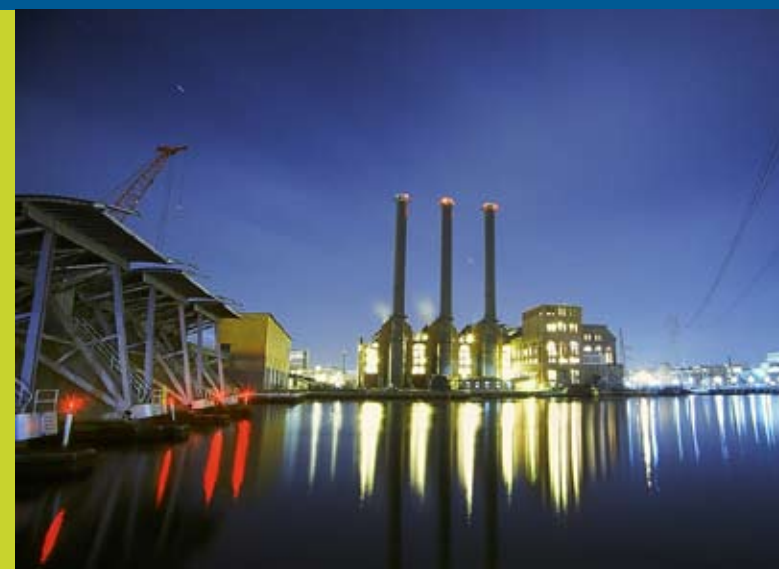
## Proeftuin

Stadshavens blijkt een unieke proeftuin om ervaring op te doen met nieuwe energievormen, zoals warmte-koudeopslag en getijdenenergie. Ook innovaties met waterveiligheid en stedelijk watermanagement staan hier in de etalage. In het oog springende iconprojecten versterken het imago van duurzame waterkennis- en energiestad: innovatieve waterkeringen, buitendijkse bouwwerken en nieuwe energiedragers. Andere havensteden komen naar Rotterdam om de innovatieve oplossingen in de praktijk te bekijken.

## Werkgelegenheid

Duurzaamheid is 'big business'. De oplossingen die in Rotterdam worden ontwikkeld en toegepast worden vermarkt als exportartikelen van de regio en genereren extra werkgelegenheid, zowel voor hoogwaardige kennisontwikkeling als voor innovatieve maakindustrie.

Al snel vestigen de eerste koploperbedrijven zich op de RDM Campus, in Parklane, op de Sluisjesdijk en langs de Waalhavenboulevard. Binnen een jaar of vijftien staat Stadshavens bekend als dé vestigingslocatie voor bedrijven die producten leveren voor energietransitie of innovatief watermanagement.





## Strategie 2

# Volume & Value

Door in te zetten op kwantiteit én kwaliteit vinden laag- en hoogopgeleiden meer werk. In Stadshavens verschuift het accent van harde havenactiviteiten naar hoogwaardige, kennisintensieve bedrijvigheid. De Tweede Maasvlakte en het achterliggende industriecomplex profiteren van die innovatieve kracht. Dat resulteert in meer overslag, meer arbeidsplaatsen en meer investeringen.

## Waalboulevard

De eerste maritieme hoofdkantoren en kennisintensieve bedrijven vestigen zich nu al langs de Waalboulevard, onder andere in Dockworks en Port City. Geleidelijk groeit de lijn Vierhavens-Waalboulevard uit tot de kennisas van Stadshavens. Maritieme diensten en technologische instituten komen hier samen en ondersteunen de havenbedrijven met nieuwe concepten. In het kielzog trekken startende ondernemers, kunstenaars en andere pioniers naar het gebied.

## Short Sea Hub

De verschuiving van *deep sea* containeractiviteiten naar de Tweede Maasvlakte zet zich al op korte termijn in gang. In Stadshavens concentreren de andere havenactiviteiten zich in de Eemhaven en de Waalhaven. De Eemhaven profileert zich als de belangrijkste Short Sea Hub van Europa met een verdriedubbeling van de overslag. Intensiever gebruik van de ruimte en toepassing van nieuwe logistieke technieken maken dat mogelijk.

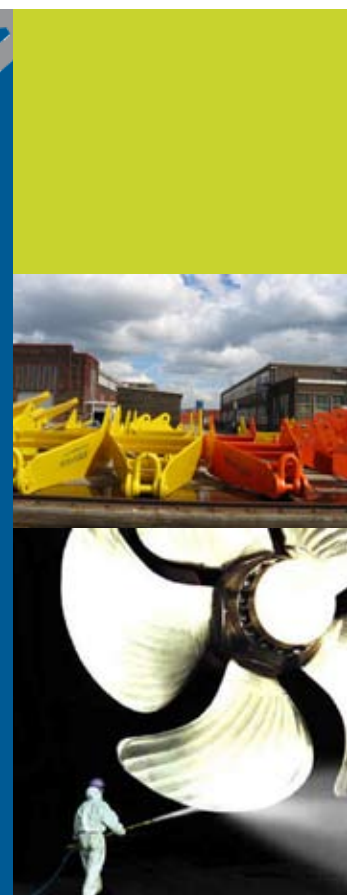
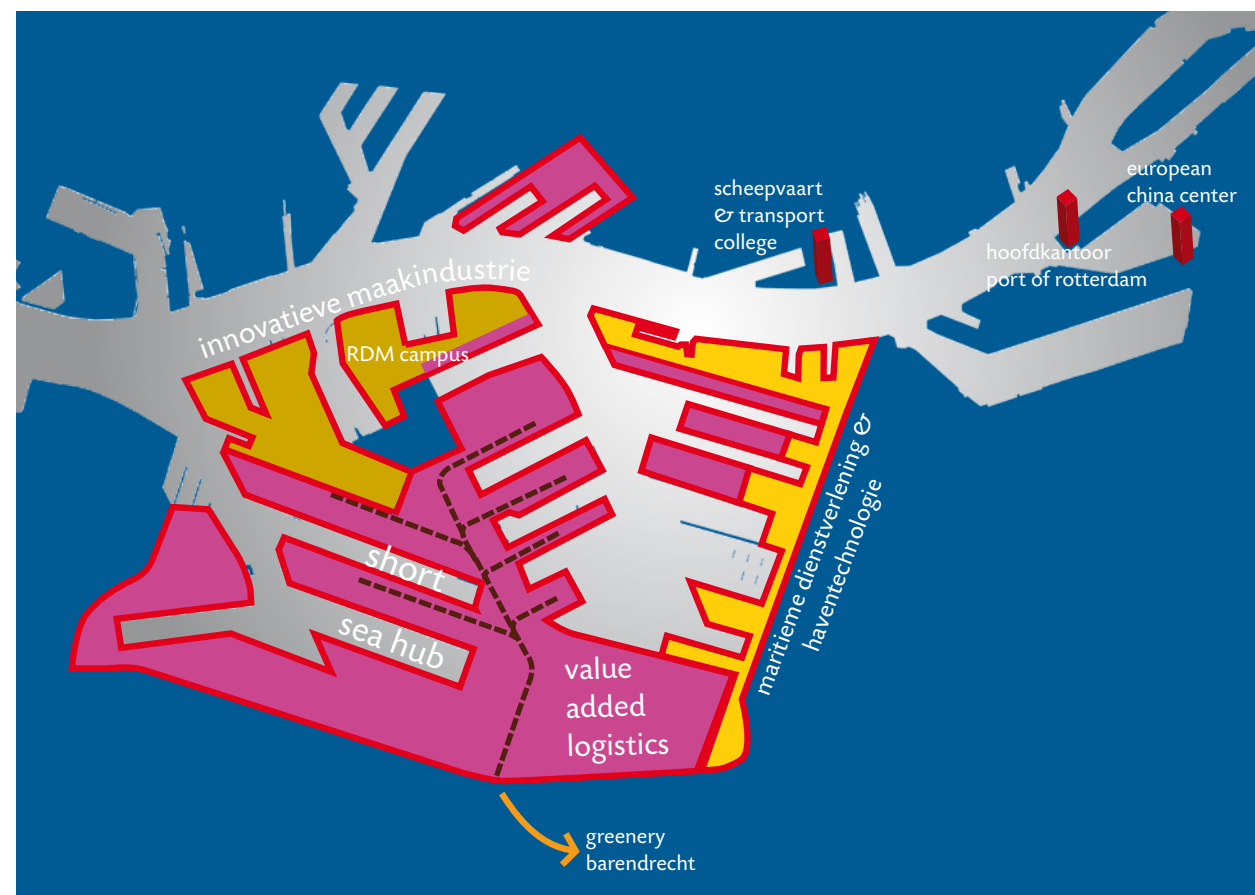
## Vernieuwing en uitbreiding

Op het voormalige RDM-terrein komen nieuwe bestemmingen tot ontwikkeling: luxe jachtbouw en innovatieve maakindustrie gericht op slimme mobiliteit, duurzame energie en experimentele (water)bouw.

Het fruitcluster steekt over van de Merwehaven naar Waal-Eemhaven en breidt zich met nieuwe logistieke concepten uit tot de Foodport van Rotterdam. In Waalhaven Zuid ontstaat een geavanceerd distributiekamp met uitstekende voorzieningen en kantoren.

## Voorportaal

Stadshavens biedt op internationale schaal een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor maritieme bedrijven en vormt daarmee het voorportaal naar de verderop gelegen havens. Buitenlandse investeerders geven de handel een impuls, bijvoorbeeld met de vestiging van het European China Centre in de Rijnhaven.





### Strategie 3

## Crossing borders

Stadshavens wordt het gebied waar haven en stad vloeiend in elkaar over gaan. Met innovatieve woon- en werkmilieus trekt Stadshavens pioniers aan: kenniswerkers, studenten, startende ondernemers en kunstenaars. Want zij zijn het die de nieuwe haven economie en de kennis tot bloei laten komen.

### RDM Campus

De strategie krijgt voortvarend invulling met de opening van de RDM-Campus in 2008. Op het voormalige terrein van de Rotterdamse Droogdok Maatschappij vinden het Albada College, de Hogeschool Rotterdam en de Academie voor Bouwkunst onderdak in het cultuurhistorisch erfgoed. RDM krijgt een nieuwe betekenis: Research, Design & Manufacturing. In RDM Innovation Dock gaan meer dan duizend studenten aan de slag in technische opleidingstrajecten in samenwerking met innovatieve bedrijven. RDM Village ontwikkelt zich als een eigentijdse opvolger van tuindorp Heijplaat: een modeldorp voor industriële woonconcepten.

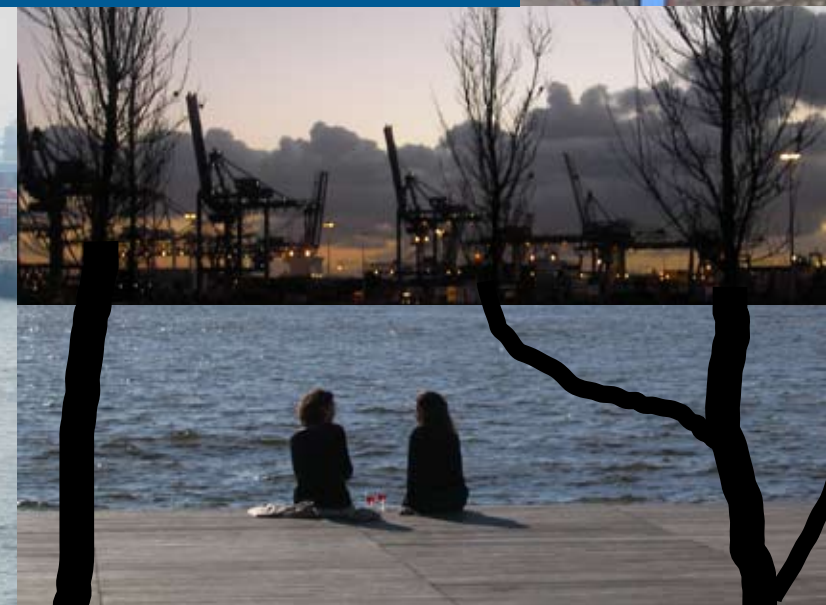
### Pioniers

Op allerlei plaatsen in Stadshavens verrijzen nieuwe woon- en werkmilieus. Vrijgekomen havengebouwen veranderen in bijzondere woningen en kleine bedrijfsruimten voor startende ondernemers en kunstenaars. Als eerste krijgen het Quarantaineterrein, enkele gebouwen van RDM, het bedrijfspand van koffiefabriek Santas en de Maassilo een tweede leven. In de Rijn- en later in de Maashaven worden al snel de eerste luxe woningen gebouwd. In de Merwe- en Vierhavens ontstaan woon- en werkvoorzieningen gekoppeld aan de Rotterdam Climate Campus en de creatieve industrie.

### Uitstraling

Bestaande woonwijken rond Stadshavens (Delfshaven, Charlois, Heijplaat) winnen aan kwaliteit door de nieuwe ontwikkelingen. Zowel de werkgelegenheid (wijkeconomie) als de voorzieningen gaan erop vooruit. De havenfronten zijn goed bereikbaar voor de bewoners van deze wijken. Zichtlijnen bieden al van verre een doorkijk naar het water en langs de kades liggen recreatieve wandel- en fietsroutes. Katendrecht ontwikkelt zich nu al zeer succesvol, zoals blijkt uit de aantrekkingskracht van de nieuwe woningen die de afgelopen jaren zijn gerealiseerd. Een deel van Stadshavens wordt een broedplaats van nieuwe stedelijke economie, met spannende en uitdagende vrijetijdsvoorzieningen.

Haven- en stadsleven raken vanzelfsprekend met elkaar vervlochten. De Stadshavens vormen op termijn het decor voor havenbedrijven en woningen, voor kennisinstellingen en cultuur, voor internationals en startende ondernemers.





#### Strategie 4

## Floating communities

Maar liefst een derde van Stadshavens bestaat uit open water. Het water vormt de spil van de havenactiviteiten en geeft het stadsleven een uniek karakter. In waterbekkens waar geen havenactiviteiten meer zijn, is ruimte voor drijvende woon- en werkmilieus. Zo wordt Stadshavens een kwaliteitsgebied waar alle Rotterdammers van profiteren.

### Drijvend bouwen

Marktpartijen zien nu al kansen voor drijvende activiteiten en het zal niet lang duren voordat het eerste paviljoen in de waterbekkens drijft. Stadshavens ontwikkelt zich in hoog tempo tot een proeftuin voor drijvend bouwen, waarbij de verplaatsbaarheid kenmerkend is voor de flexibiliteit en dynamiek in het gebied. Drijvende functies, zoals werkeilanden en paviljoens, fungeren als aanjagers van gebiedsontwikkeling. In het midden van de Rijnhaven vormen drijvende restaurants en andere openbare voorzieningen een attractie. In de Merwehaven en de Maashaven drijven rond 2015 de eerste woon-werkcombinaties. In de loop van de tijd verschijnen ook andere drijvende voorzieningen, permanent of tijdelijk. Privé-vervoer over het water wordt de nieuwe trend.

### Waterfront

Het waterfront van Stadshavens is een bruisend gebied waar van alles te doen is voor Rotterdammers en toeristen. De wandel- en fietsroutes langs het water bieden een schitterend uitzicht en voeren langs culturele attracties, (drijvende) horeca en watersportvoorzieningen, zoals een openluchtzwembad. Het programma is aantrekkelijk en afwisselend.

### SS Rotterdam

Het vlaggenschip van de Holland-Amerikalijn, de SS Rotterdam, meert af in Stadshavens en vormt een grootstedelijke attractie voor toeristen en zakelijke bezoekers. Het schip doet dienst als restaurant, hotel en congrescentrum en geeft een economische impuls aan Katendrecht.





## Strategie 5

# Sustainable mobility

Het succes van de Stadshavens staat of valt met vlot en duurzaam vervoer. De haven, de nieuwe economische activiteiten, de woonmilieus en de stedelijke attracties komen tot hun recht door Stadshavens aan te sluiten op het stedelijk, nationaal en internationaal netwerk. Bestaande verbindingen voor openbaar-, auto-, goederen- en watervervoer worden verbeterd en uitgebreid met nieuwe verbindingen.

## Openbaar vervoer

Werknemers, studenten, bewoners en toeristen maken vanaf 2008 gebruik van de waterbus naar de RDM-Campus. Op termijn beschikt Stadshavens over een fijnmazig openbaar vervoer-netwerk over het water. Snelboot en waterbus bieden vervoer over korte en langere afstanden. Via hoogwaardig openbaar vervoer over rails ontstaat een vlotte verbinding naar Rotterdam Airport en aansluiting op de HSL naar Schiphol en Antwerpen.

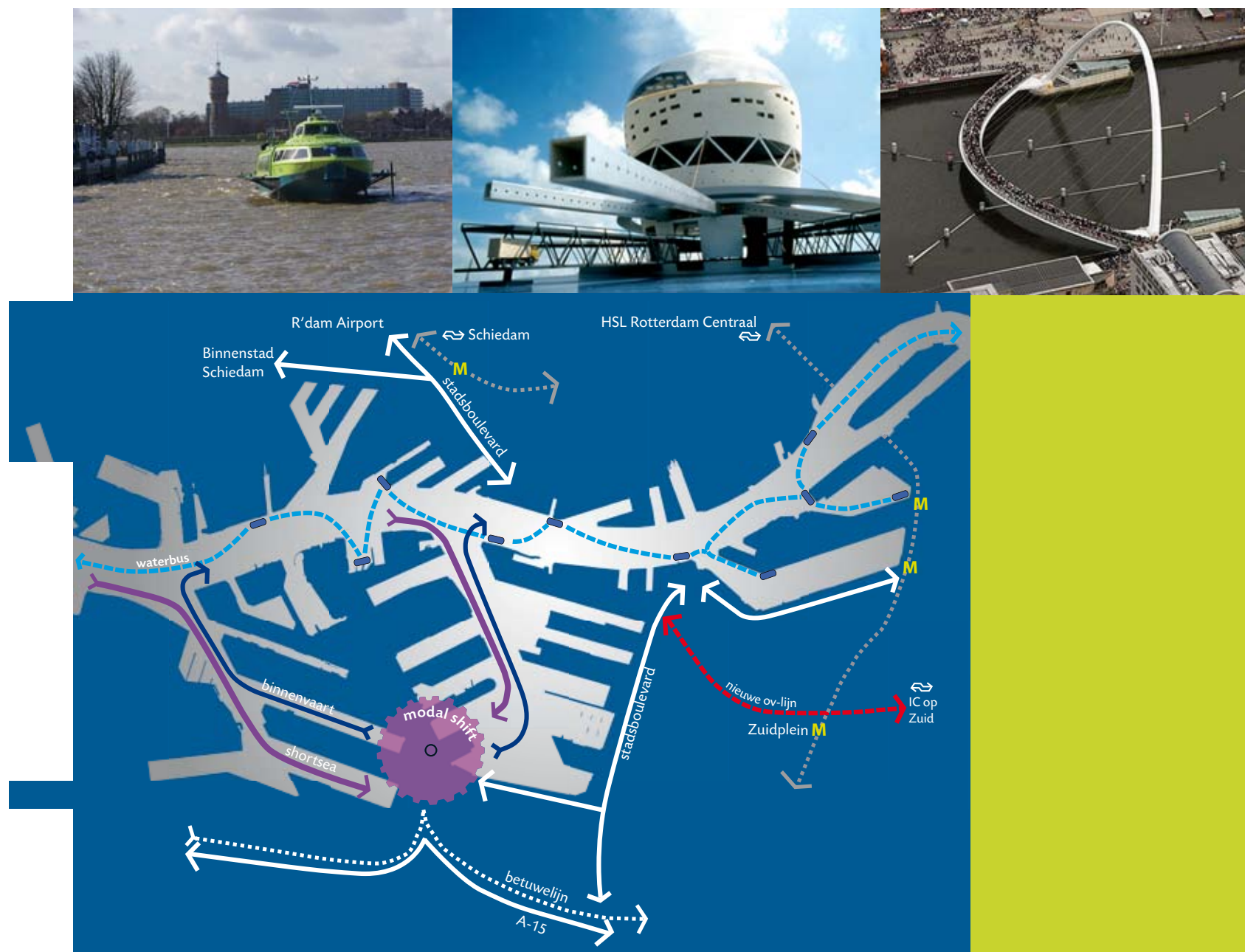
## Wegen

Vrachtwagens en automobilisten profiteren van een verbeterde aansluiting naar de A15 en verbreding van deze snelweg. Rond 2025 is ruimte voor een nieuwe oeververbinding gereserveerd. Door verkeersmanagement stroomt het verkeer op bestaande wegen sneller door. In de Eemhaven en de Waalhaven doet een geavanceerd intern vervoerssysteem voor goederen zijn intrede. Het *short sea* vervoer van containers, van en naar andere havens in Europa, verdriedubbelt door intensivering in de Eemhaven. Dat bespaart aanzienlijk op het Europese vrachtwagenverkeer, zeker nu ook de Betuwelijn in gebruik is.

## Duurzaam

Een nieuwe generatie vrachtwagens en binnenvaartschepen maakt de lucht schoner. De binnenvaart, van essentieel belang voor de duurzame Mainport, krijgt een nieuw levendig centrum in de Heijsehaven. Uiteraard voorzien van walstroom.

Meer mensen gaan fietsend of lopend naar hun bestemming, verleid door aantrekkelijke fiets- en wandelroutes.





## Succes

De duurzame transitie van Stadshavens is in alle opzichten een uitzonderlijke opgave: een groot gebied maakt een ingrijpende kwaliteitssprong. De weg naar succes is de allerhoogste ambitie: geen gepolder, maar inzet op een '10'. Dat vraagt een flinke portie lef van alle partijen.

### Hoog ambitieniveau

De metamorfose van Stadshavens maakt het verschil voor de kwaliteitssprong van Rotterdam. We schetsen een inspirerend perspectief voor Nederland, de haven, de stad en de Rotterdammers en maken gebruik van maatschappelijke druk om voortvarend aan de slag te gaan.

### Succes op korte termijn

Met beeldbepalende projecten zoals de RDM Campus, de busboot, de Rotterdam Climate Campus, bouwen op het water en (hoofd)kantoren langs de Waalboulevard, genereren we inktvlekwerking en dynamiek. Planningen hanteren we flexibel, zodat we onverwachte kansen onmiddellijk kunnen benutten. Innovators, pioniers en *early adopters* krijgen ruim baan, wellicht met aangepaste wet- en regelgeving in *free zones*.

### Ruimte voor de markt

De markt krijgt in een vroeg stadium de ruimte, binnen duidelijke randvoorwaarden voor duurzaamheid en kwaliteit. We sluiten coalities met koplopers en gaan op zoek naar 'vreemd' kapitaal. We stellen de ambitie vast voor de hoeveelheid middelen die uit de markt moet komen, met oog voor het multiplier-effect.

### Stimulerende overheid

Subsidiestromen benutten we voor de onrendabele top van investeringen en kwaliteitsimpulsen. We stimuleren de markt door de aanpak en de organisatiestructuur te richten op maximale speelruimte en minimale regeldruk. Stadshavens, het grootste ontwikkelproject van Nederland, verdient een status aparte in regelgeving en procesvoering. De overheid werpt geen beperkingen op, maar stimuleert.

### Voorinvesteringen

Onze ambitie is serieus en dat maken we zichtbaar met voorinvesteringen in de buitenruimte en de bereikbaarheid. We laten ons niet beperken door bestaande conventies zoals de bezettingsgraad in het openbaar vervoer. Voorinvesteringen brengen de dynamiek in een stroomversnelling en vergroten de investeringsbereidheid van investeerders en bedrijfsleven. We creëren perspectief voor waardecreatie en terugverdieneffect.

### Échte keuzes

We durven prioriteit te geven aan programma's die van doorslaggevend belang zijn. Door duidelijk keuzes te maken voorkomen we dat geld en energie weglekt naar te veel projecten die uiteindelijk het verschil niet maken.





## Verder!

De koers is gezet, de strategie is helder. In Stadshavens kan Nederland laten zien dat de ondernemersgeest nog steeds door de aderen vloeit. Geen eindeloze plannenmakerij, maar een ambitieuze sprong voorwaarts. Verder, om stad en haven te laten schitteren.

### Vier gebiedsplannen

De gemeente Rotterdam en het Havenbedrijf Rotterdam NV werken de strategieën in de loop van 2008 uit in concrete plannen voor de vier gebieden: Rijn- en Maashaven, Merwe- en Vierhavens, Waal- en Eemhaven en het RDM-terrein. Voor ieder deelgebied ontstaat zo een helder beeld van de gewenste ontwikkelingsrichting en de projecten die daaraan bijdragen.

### Uitvoeringsstrategie

De uitvoering moet vervolgens voortvarend van de grond komen, de eerste successen zijn tenslotte al voor dit jaar gepland, zoals de RDM Campus. De partijen stellen een uitvoeringsstrategie op, die duidelijkheid geeft in rollen en verantwoordelijkheden en de beschikbaarheid van ruimte en middelen.

### Gezocht: partijen met lef

De echte kwaliteitssprong vraagt initiatief van velen. Partijen met lef krijgen een ultieme kans om ideeën tot stand te brengen die elders nauwelijks mogelijk zijn. Innovatieve bedrijven, pioniers, startende ondernemers, kunstenaars, kennisinstellingen, vernieuwende projectontwikkelaars en investeerders worden daartoe uitgedaagd: creating on the edge!





# Stadshavens Rotterdam

### Doelstellingen

- versterken van de economische concurrentiepositie
- verbeteren van het woon- en leefklimaat

### Ambitie

- verbinden van stad en haven
- duurzame gebiedsontwikkeling
- internationale allure

### Thema

- Stadshavens: creating on the edge

### Randvoorwaarden

- Status aparte mbt publieke investeringen, procedures en regeldruk.
- Voorbeeldproject voor rijksagenda ‘Kennis voor Klimaat’ en ‘Urgenda’
- Langjarig commitment met hogere overheden én met marktpartijen.
- Vraaggericht ontwikkelen

- Milieustrategie
- Bereikbaarheidsstrategie
- Investeringsstrategie

|                               | Perspectief 2040                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Re-inventing delta technology | <ul style="list-style-type: none"><li>• Bijdragen aan het maken van een klimaatbestendige delta</li><li>• Stadshavens als kenniscentrum voor dé energiehubs van EU</li><li>• Wateropgave en energietransitie als uitdaging en kans voor international business</li></ul>                                                                              |
| Volume & value                | <ul style="list-style-type: none"><li>• Vernieuwing en intensivering haven economie, waaronder value added logistics</li><li>• Stadshavens geeft de haven een nieuwe voorkant in de vorm van een internationaal vestigingsklimaat voor maritieme bedrijven</li></ul>                                                                                  |
| Crossing borders              | <ul style="list-style-type: none"><li>• Verbinden van stad en haven: sociaal-economisch (nieuwe werkgelegenheid, onderwijs, stedelijke economie), ruimtelijk-cultureel (rivier en bekkens als openbare ruimte, haven als stedelijk decor).</li></ul>                                                                                                  |
| Floating communities          | <ul style="list-style-type: none"><li>• Unieke waterfrontontwikkeling in buitendijks stedelijk gebied door attractieve programmering van het water: een impuls voor de quality of life voor de hele stad</li></ul>                                                                                                                                    |
| Sustainable mobility          | <ul style="list-style-type: none"><li>• Bereikbare haven borgen en duurzaam maken slim door verkeersmanagement, nieuwe logistieke systemen en de inzet op meer modaliteiten voor goederenvervoer.</li><li>• Bereikbare stad borgen en duurzaam maken door een sterke inzet op (hoogwaardig) OV gebruik, toename van fietsers en voetgangers</li></ul> |

| Koers 2025                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Programma 2015                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Kenniscentrum en proeftuin met de focus op energie en water (mitigatie en adaptatie).</li><li>• De vestigingslocatie voor bedrijven op het gebied van energietransitie en watermanagement</li><li>• Ontwikkeling van nieuwe energiedragers (zoet-zout/koud-warmte/getijde/restwarmte )</li><li>• Innovaties mbt waterveiligheid en stedelijk waterbeheer</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"><li>• Rotterdam Climate Campus</li><li>• Energielivering door AVR, E-ON</li><li>• Icoonprojecten nieuwe energiedragers</li><li>• Keyplayers op het gebied van energie/deltatechnology op Parklane/Sluisjesdijk/Waalhavenboulevard</li><li>• Icoonprojecten innovatieve waterkeringen en buitendijks bouwen</li><li>• Norm voor duurzaamheid</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Maritieme diensten, technologie en pioniers</li><li>• Nieuwe logistieke systemen</li><li>• Groei Short Sea Hub</li><li>• Nieuwe generatie distributiecentra en stukgoedoverslag op de juiste plek in het gebied (herordening).</li><li>• Nieuwe maakindustrie en scheepsbouw</li><li>• Foodport Waalhaven- Eenhaven</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"><li>• Schuifproces havenactiviteiten in volle gang</li><li>• Short Sea Hub Eemhaven</li><li>• Transitie Waalhaven zuid tot meerlaags distripark</li><li>• Dockworks en Port City</li><li>• Waalhavenboulevard</li><li>• Transformatie Sluisjesdijk</li><li>• European China Centre (handel)</li><li>• Maritieme industrie (jachtbouw) RDM-west</li><li>• Maakindustrie RDM-oost</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Nieuwe coalities tussen stadswijken en haven economie</li><li>• Verbeteren toegankelijkheid door herinrichting grensgebieden stad-haven (placemaking)</li><li>• Verbeteren verblijfskwaliteit: herinrichting kades, realisatie van nieuwe buitendijkse routes en garanderen van belangrijke zichtlijnen</li><li>• Havengebieden als broedplaats voor nieuwe stedelijke economie (shopping, leisure, creatieve economie, maakindustrie met toegevoegde waarde)</li><li>• Verbinden van nieuwe werkgelegenheid in Stadshavens aan de omliggende stadswijken</li><li>• hergebruik cultureel erfgoed</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• Hergebruik voormalige havengebouwen/havenarchitectuur voor stedelijke pioniers (o.a. Quarantaineterrein, Creative Factory)</li><li>• Attractieve openbare ruimte: zichtlijnen, routes en kades</li><li>• RDM Campus (onderwijs en bedrijven)-</li><li>• Ontwikkeling Rijnhaven zuidzijde (Fenix loodsen en ECC) en Maashaven noordzijde (woningbouw).</li><li>• Herontwikkeling Maashaven zuidzijde - oost (Van Creative Factory tot aan Meneba)</li><li>• Vierhavenstrip + dakpark</li><li>• Design &amp; interieur Vierhavens/AvL/Hergebruik HaKa/Artpark</li><li>• Langzaamverkeersbrug bij Pier 3</li><li>• Herontwikkeling Heijplaat</li><li>• ‘Micro krediet’ voor startende en innoverende bedrijven</li></ul> |
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Floating city: hergebruik van bekkens voor stedelijke programma (placemaking): tijdelijk, semipermanent en permanent op grootstedelijk-, stadsdeel- en lokaal niveau</li><li>• Stadshavens als proeftuin voor drijvend bouwen</li><li>• Uitgebreide mogelijkheden voor watersport en –recreatie</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"><li>• SS Rotterdam</li><li>• Evenementen op het water (concerten in de Rijn- en Maashaven)</li><li>• Drijvende attracties onder andere in de Rijnhaven (theaterrestaurant, markten, park)</li><li>• Woon-werkcombinaties op en aan het water (Heijplaat, Merwekwartier, Maashaven)</li><li>• Nieuw binnenvaartcentrum Heijsehaven</li><li>• Privé-vervoer over water</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <ul style="list-style-type: none"><li>• OV netwerk over water voor korte en langere afstanden (waterbussen, fastferry)</li><li>• Meer goederenvervoer met binnenvaart</li><li>• Vermindering emissies (schone vrachtwagens in het gebied)</li><li>• Intern vervoerssysteem voor goederen.</li><li>• ‘Greenport shuttle’ naar Ridderster.</li><li>• Stadshavens aangesloten op HOV netwerk</li><li>• LV netwerk op orde</li><li>• Vernieuwde aansluiting N492 op de A15</li><li>• Verkenning en reservering nieuwe oeververbinding als onderdeel van het stedelijk netwerk</li></ul>                                                                | <ul style="list-style-type: none"><li>• Waterbus haltes RDM, Katendrecht ea</li><li>• Opwaardering metrostations Rijn- en Maashaven</li><li>• Brug Rijnhaven (“Rondje Rijnhaven”)</li><li>• Parkeergarage Rijnhaven + promenadedek</li><li>• Reconstructie Posthumalaan – Maashaven oost</li><li>• Reconstructie Parklane (Vierhavensstraat)</li><li>• Auto-ontsluiting RDM locatie</li><li>• Herinrichting Waalhaven oost- en zuidzijde (Waalhavenboulevard)</li><li>• Nieuwe aansluiting Eemhaven richting A15</li><li>• Capaciteitsuitbreiding A15</li><li>• Uitbreiding Rail Service Station (WH zuid)</li><li>• Verkeersmanagement</li><li>• Stimuleringsfonds marktinitiatieven</li></ul>                                                               |



## Colofon

De gemeente Rotterdam en het Havenbedrijf Rotterdam N.V. geven het woon- en werkklimaat in de Stadshavens internationale allure, en zij versterken de economische structuur en de concurrentiepositie van het gebied. Het gezamenlijke Projectbureau Stadshavens Rotterdam maakt de ambities concreet. Zoek meer informatie op [www.stadshavensrotterdam.nl](http://www.stadshavensrotterdam.nl) of neem contact op

Projectbureau Stadshavens Rotterdam  
Heijplaatstraat 17  
3089 JB Rotterdam  
Postbus 54503  
3008 KA Rotterdam  
Telefoon : 010 – 283 38 00  
Mail : [info@stadshavensrotterdam.nl](mailto:info@stadshavensrotterdam.nl)

Tekst : Met Andere Woorden, Arnhem  
Vormgeving: Karelse & den Besten, Rotterdam  
Beelden: Paul Martens (omslagfoto), Aeroview Rotterdam,  
Aerodate international survey, dS+V / Gemeente Rotterdam, Projectbureau  
Stadshavens Rotterdam, Jacques Vink/RUIMTELAB en Harm Timmermans/  
ShiftA (impressie distripark pagina 11), Deltasync (impressie drijvend paviljoen  
pagina 15), Public Domain Architecten (impressie drijvend werkeiland  
Heysehaven pag 15)  
Druk: Efficiënta, Krimpen ad IJssel

Mei 2008

